

## ARTIKKEL 10

# NLAs verdigrunnlag: Refleksjoner med journalistutdanningen som case

*Kåre Melhus*

NLA Høgskolen

**Sammendrag:** Artikkelen gjør rede for tenkningen bak verdigrunnlaget som NLA bygger på. Forfatteren bruker NLA Mediehøgskolen Gimlekollens journalistutdanning som case, og viser hvordan de kristne verdiene har satt sitt preg på det faglige arbeidet innen journalistikken. Artikkelen argumenterer for hvordan denne tenkningen bidrar positivt til utviklingen av journalistfaget, ikke minst når det gjelder forståelsen av sannhetsbegrepet som svekkes under innflytelse av postmoderne relativisme.

Artikkelen viser også hvordan det kristne menneskesynet har vært grunnleggende for NLA Mediehøgskolen Gimlekollens engasjement i etableringen av journalistutdanninger i Etiopia, Kosovo, Uganda og Bolivia. Her står høgskolen i en tradisjon fra Hans Nielsen Hauge, via evangelisk misjon fram til våre dager. Det kristne menneskesynet leder til demokratibyggning og kamp for menneskerettigheter og ytringsfrihet.

**Nøkkelord:** NLA Mediehøgskolen Gimlekollen, journalistutdanning, demokratibygging, verdigrunnlag

NLA har helt siden starten i 1968 ført en kamp for kristne verdier i lærerutdanningen og oppdragelse. Målet har vært å prege både hjem, skoleverk og kirke. I § 6 i Vedtekter for NLA Høgskolen AS uttrykkes formålet med virksomheten slik: «Ut fra en kristen forståelse av natur, menneske, kultur og samfunn har NLA Høgskolen som formål å fremme danning, dyktiggjøre mennesker til tjeneste i hjem, arbeid og fritid, og bidra kritisk

Sitering av denne artikkelen: Melhus, K. (2020). NLAs verdigrunnlag: Refleksjoner med journalistutdanningen som case. I Hagesæther, G., Innerdal, G. & Kvam, B. (Red.), *NLA Høgskolen. Fagutvikling og selvforståelse på kristen grunn* (s. 269–293). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.102>

Lisens: CC BY-NC-ND.

og konstruktivt til å møte lokale, nasjonale og globale utfordringer».<sup>1</sup> Disse målsettingene har helt fra starten vakt betydelig motstand i sekulære, faglige kretser, noe som blir beskrevet annet sted i denne boken.

Ved fusjonen i 2013 ble Mediehøgskolen Gimlekollen en del av NLA Høgskolen. Denne høgskolen har i mange år kjempet en tilsvarende kamp for det kristne verdigrunnlaget på journalistikkens fagfelt. I dette kapitlet tar jeg for meg NLA Gimlekollen som et eksempel på den verdikampen som har vært utkjempet og som stadig pågår i NLA Høgskolens mange og forskjellige faglige avdelinger.

## Introduksjon

Verdier blir alltid debattert innen journalistisk teori. Den sørafrikanske medie-professoren Herman Wasserman sier i en artikkel i *Equid Novi*, at «The danger for journalism does not lie in a conceptual engagement – it lies in not acknowledging the conceptual frameworks that already underpin the practical day-to-day journalistic habits and rituals, and thereby allowing them to persist unquestioned» (Wasserman 2005: 166).

Avdøde Kenneth Minogue, professor emeritus ved London School of Economics, tar dette et skritt videre i en artikkel i *The New Criterion*. I artikkelen med tittelen *Journalism: Power without responsibility* argumenterer han for at «A meta-moralistic addiction to tolerance, secularism, ecumenism, and anti-discrimination becomes evident as what one might initially call ‘the journalistic ideology» (Minogue 2005: 13).

Nora French, leder for School of Media ved Dublin Institute of Technology, peker også på verdienes betydning i journalistikken og i journalistikk-utdanning. Basert på forskning på konkurrerende diskurser i journalistutdanning konkluderer hun at

[with] regard to journalism, there was agreement on the skills needed and the widespread recognition of its public role. From the latter, one can argue that journalism needs to be distinguished from the media in general and from

<sup>1</sup> Vedtekter NLA Høgskolen AS, (vedtatt i generalforsamling 09. 12. 2009 med endringer 21.11.2012, 21.05.2014 og 25.05.2016)

other media practices. It does not need professional status to protect its role. Linking journalism to democracy and human rights in public policy and legislation is a better option (French 2006: 5).

I denne artikkelen vil jeg vise at et kristent verdigrunnlag gir et positivt bidrag til de problemstillinger som er nevnt i de foregående sitater, ikke minst når det gjelder det mange oppfatter som kjernen i journalistikken: sannhetsbegrepet. Jeg vil også vise at kristne verdier og kristent menneskesyn er fundamentale som en begrunnelse for demokratiet.

I en artikkel i *Journalism Research* i 2009 presenterer de tre medieforskerne Gunn Bjørnsen, Jan Fredrik Hovden og Rune Ottosen en oversikt over norske institusjoner som tilbyr akkreditert journalistutdanning. Den sier dette om Mediehøgskolen Gimlekollen (med det engelskspråklige navnet Gimlekollen School of Journalism and Communication, og siden 2013 NLA Gimlekollen): «Gimlekollen School of Journalism and Communication was approved as a credit point giving private university college in 1996. This J-school is extraordinary in the way that it is run within a Christian framework» (Bjørnsen, Hovden & Ottosen 2009: 125).

NLA Gimlekollens status er kanskje ekstraordinær, siden høgskolen er den eneste norske og nordiske journalistiskolen som har et kristent verdigrunnlag. Dette grunnlaget blir noen ganger mistenkeliggjort, andre ganger tolerert, av sekulære journalister, journalistlærere og akademikere.

Da Mediehøgskolen Gimlekollen ble etablert som en postgymnasial medieutdanning i 1981, ønsket f.eks. daværende distriktssjef Tor Fuglevik ved NRK Sørlandet ikke å ta imot praktikanter fra den nyetablerte institusjonen. Fuglevik begrunnet dette med at han mente Gimlekollen i realiteten var en misjonsskole som brukte faget journalistikk som et grunnleggende, metodisk virkemiddel i sitt misjonsoppdrag. Fram til Fuglevik sluttet som distriktssjef i 1984, ble studentene ved Gimlekollen nektet praksis i NRK.<sup>2</sup> Andre har i samtaler med meg gitt uttrykk for lignende holdninger, uten at de har uttrykt det så klart som Fuglevik.

Denne artikkelen presenterer et argument i to punkter: (1) Et kristent perspektiv på journalistfaget forutsetter en fundamental forpliktelse på

<sup>2</sup> E-post fra Tor Fuglevik 7. august, 2019.

demokrati og prinsipiell pluralisme. (2) Et kristent perspektiv, illustrert ved NLA Gimlekollen som en casestudie, tilbyr et unikt bidrag til journalistfaget på fire nivåer: (a) et retningsgivende prinsipp, (b) en retningsgivende terminologi, (c) et datasett, (d) en retningsgivende fortelling.

## En fundamental forpliktelse på demokrati og prinsipiell pluralisme

Tradisjonelt har kristne argumentert for et bibelsk menneskesyn som essensielt grunnlag og referansepunkt for sitt sosiale engasjement. Det viktigste elementet her er troen på at mennesket er skapt i Guds bilde og at det er dette som gir oss iboende verdi. Videre hevder kristne at en konsekvens av å være skapt i Guds bilde er at vi kan skjelne mellom godt og ondt, og at vi tar moralske valg, ikke er styrt av programmerte dyreinstitutter, men er ansvarlige mennesker med en fri vilje. Det klassiske kristne menneskesynet innebærer også at vi overfor Gud er skapt med lik verdi.

Av denne grunn må kristne, i en demokratisk setting, anse sine medmennesker som likeverdige, og slik se på seg selv som medlem av et pluralistisk samfunn der ulike synspunkter anerkjennes som legitime. Under et autoritært regime, som for eksempel Nazi-Tyskland eller nåtidens Nord-Korea, kan ikke kristne forventes å respektere alle synspunkter som likeverdige. Men i et demokrati må kristne kunne tolerere ytterliggående synspunkter, der disse motarbeides med argumenter, heller enn sensur og forbud. Ytringsfriheten er ikke absolutt, men det er spesielt kontroversielle synspunkter som trenger beskyttelse. Kristne må tolerere at synspunkter de er uenige i, og som de ikke tillegger samme argumentative verdi som sine egne, blir fremsatt offentlig. Dermed kan de tilbakevises med logisk argumentasjon.

### Prinsipiell pluralisme som et demokratisk trekk

Et demokrati kan defineres som en organisasjon eller situasjon der alle behandles likt og har like rettigheter.<sup>3</sup> Det kristne perspektivet, som

<sup>3</sup> 'Democracy' in *Merriam Webster's Dictionary*. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/democracy>.

nevnt ovenfor, tilbyr en logisk grunn for denne likheten. Alle menneskers meninger har like stor vekt. Fødsel, formue og sosial status betyr ingenting. Menn og kvinner har en gudgitt rett til å delta i et pluralistisk samfunn.

På denne bakgrunnen argumenterer den amerikanske teologen og menneskerettighetsadvokaten John Warwick Montgomery for at

Divine revelation informs us that human rights exist – paradoxically – by grace alone. Man’s dignity does not rest on itself but on the grace alone of the God of redemption. Man has no claim to it whatever; he receives pardon not by virtue of his merits but as the gracious gift of God. Ultimately, it could be said one has no ‘right’ to human rights! But this realization is the *sine qua non* for a truly adequate philosophy of human dignity. If people’s rights were of their own making, they could as easily unmake them. Since rights come as divine gift from above, their inalienability is sure (Montgomery 1986: 214).

Begrepet «inalienable rights» (umistelige rettigheter) er et nøkkelbegrep i den amerikanske uavhengighetserklæringen: «We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness».<sup>4</sup>

Igjen, ifølge et kristent perspektiv, ser vi at fundamentale menneskerettigheter er essensielt knyttet til Gud som skaper.

## Prinsipiell pluralisme som en konsekvens av menneskerettighetene

Gjennom menneskenes historie har disse rettighetene ikke alltid vært like mye vektlagt. Men den 10. januar, 1948, under FNs generalforsamling i Paris, ble den universelle erklæringen om menneskerettighetene vedtatt. Artikkene 18, 19 og 20 viser hvordan pluralisme er mulig ved å praktisere tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet (artikkel 18), talefrihet (artikkel 19) og organisasjonsfrihet (artikkel 20).<sup>5</sup>

<sup>4</sup> Se <http://www.ushistory.org/declaration/document/U.S.>, Declaration of Independence.

<sup>5</sup> Se <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

I boken *The Global Public Square* understreker den britiske forfatteren og sosiologen Os Guinness sammenhengen mellom og progresjonen i disse fundamentale artiklene:

The right to freedom of assembly or association assumes and requires the right to freedom of speech. In that sense, freedom of speech logically comes before freedom of assembly. Free people want to join together with other people not merely to talk about the weather or some inconsequential subject – though that too would be covered by the protection of the right – but because they want to say things to each other that matter to them supremely.

In the same way, freedom of speech assumes and requires freedom of conscience, and in that sense freedom of conscience logically comes before freedom of speech. Free people want to speak freely of things that matter to them supremely – matters of truth, justice, freedom, human dignity, beauty, social policy and the like – because they are convinced of them and are therefore bound by the dictates of their conscience (Guinness 2003: 214).

Ytringsfrihet og organisasjonsfrihet er viktige elementer i et demokratisk, pluralistisk samfunn, men de trenger et fundament. Det er ikke nok å si at ytringsfrihet er et gode i seg selv. Fra et kristent livssynsperspektiv argumenterer jeg for at ytringsfrihet er en konsekvens av samvittighetsfrihet, som igjen er basert på det kristne menneskesynet.

Montgomery understreker dette i enda sterkere ordelag når han ser bak de formelle uttrykkene for menneskerettighetene i pakter og etiske systemer, og fokuserer spesifikt på spørsmålet om menneskelig motivasjon:

Not a single major philosophy of human rights is able to supply the motivation needed to carry out even its own best ideals. Utilitarianism, were it to identify and prove what is truly useful for human beings (which it does not), would still not be able to motivate them to choose the useful. Neo-Kantian rights theories tells us, *inter alia*, that we ought to act in accord with the generic rights of the recipient as well of ourselves; but we are given no inner stimulus to ethical universalization. Policy orientation is incapable of motivating the individual or the society to carry out what it claims (and incidentally, has not proven)

to be desirable policies. Marxism is caught in the vicious conceptual circle of believing that external economic factors are the ultimate source of all violations of human dignity; its refusal to face the dark side of human nature leaves it powerless to find any means of changing human beings from within so that they will no longer exploit each other (Montgomery 1986: 214).

Som kjent er det ikke mulig å løfte seg selv opp ved å ta tak i egne støvler. På samme måte vil jeg argumentere for at motivasjonen for ens etikk trenger å komme fra noe eller noen på utsiden av en selv.

Magne Lindholm og Audgunn Oltedal er ikke enig i et slikt resonnement. De argumenterer i sin bok *Journalistikk, verdier og menneskerettigheter* for at ideen om at menneskerettighetene ikke stammer fra en høyere makt, men at retten springer ut av det enkelte menneske og at disse oppstår ved fødselen. De hevder at menneskerettighetene er en kombinasjon av gamle og nye ideer. De gamle består i forestillingen om eksistensen av en høyere, guddommelig lov, som sto over makthaverne. Dette bygde på en forestilling om at all autoritet kom ovenfra. De nye ideene kom med opplysningstiden, som satte mennesket i sentrum (Lindholm & Oltedal 2019: 47). Forfatterne tar til orde for meningsmangfold innenfor verdidebatten innen journalistikken. Jeg oppfatter det dit hen at det kristne synet på grunnlaget for menneskerettigheter og menneskeverd må kunne hevdes med stor frimodighet i denne diskusjonen, og at NLA Gimlekollens deltagelse i denne debatten er viktig.

## Prinsipiell pluralisme, det offentlige rom og akademia

Det liberale demokrati kan defineres som «et demokrati basert på erkjennelsen av individuelle rettigheter og friheter, der avgjørelser fattet i direkte eller representative prosesser råder grunnen på mange politiske områder».<sup>6</sup>

Disse rettigheter og friheter har blitt krenket opp gjennom historien, ikke minst av den kristne kirke, da den så seg selv som den guddommelig oppnevnte ivaretaker av sannheten og på den måten monopoliserte den

6 [www.collinsdictionary.com/dictionary/english/liberal-democracy](http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/liberal-democracy)

offentlige diskurs. I sin bok *The Global Public Square* kaller Os Guinness denne situasjonen for

det hellige offentlige torg» (the sacred public square). Som en motreaksjon mot dette har vi sett politiske krefter, ikke minst i Frankrike, der religiøse argumenter er bannlyst i offentlig diskurs. Dette er kjent som *laïcité*-prinsippet, basert på fransk lovgivning om skillet mellom kirke og stat fra 1905. Guinness kaller dette «det nakne offentlige torg (the naked public square) (Guinness 2003: 130).

Alternativet til disse to systemene er det Guinness kaller «Det sivile offentlige torg» (The Civil Public Square) (Guinness 2003: 180). Det er et system for offentlig diskurs som er åpnet for alle, enten de er kristne, jøder, muslimer, hinduer, agnostikere eller ateister. Betegnelsen «*civil public square*» blir brukt i *The Global Charter of Conscience*. Dette er en erklæring som stadfester og støtter artikkel 18 i FNs universelle menneskerettighetserklæring. Den kommuniserer en visjon om «frihet for tanke, samvittighet og religion» for mennesker av alle trosoppfatninger eller mangel på dette, og oppfordrer til kultivering av høflighet og tilrettelegging av det sivile offentlige torg som maksimerer frihet for alle.

Denne erklæringen ble lansert av en internasjonal gruppe av akademikere og aktivister i Brussel i juni 2012. Den definerer forestillingen om det sivile offentlige torg i artikkel 16:

The public place of freedom of conscience in a world of deep diversity is best fulfilled through the vision of a cosmopolitan and civil public square – a public square in which people of all faiths, religious and naturalistic, are free to enter and engage public life on the bases of their faith, but always within a double framework: first, under the rule of law that respects all human rights, freedom of conscience in particular, and makes no distinction between peoples based on their beliefs; and second, according to a freely agreed covenant specifying what each person understands to be just and free for everyone else too, and therefore of the duties involved in living with the deep difference of others.<sup>7</sup>

<sup>7</sup> Erklæringen er publisert på <http://charterofconscience.org/> og i Guinness 2013: 215–227.



En lignende visjon er beskrevet i den mye omtalte utredningen NOU 2013:1 med tittelen «Det livssynsåpne samfunn». Den sier at

oppslutning om at de universelle menneskerettighetene skal ligge som fundament for offentlig politikk, kan begrunnes ut fra ulike livssynsmessige premisser. Oppslutningen kan blant annet være basert på naturrettsvurderinger ut fra et kristent livssyn, et livssynshumanistisk grunnlag eller et islamsk grunnlag. Dersom denne mulige enigheten på tvers av ulike livssyn kan vedlikeholdes og utvikles, gir den et godt grunnlag for et demokratisk samfunn (11.1)

Utredningen sier videre at et livssynsåpent samfunn krever at forslag basert på en religion eller et livssyn må kunne godtas av mennesker med et annet livssyn. Som et eksempel sier utredningen at en sekulær person vil kunne mene at religion er uheldig for barn, og at dette derfor ikke bør være pensum i den offentlige skolen. På den annen side antas det at religiøse mennesker ikke vil godta dette. Men i et pluralistisk samfunn kan en ikke forvente oppslutning fra personer med et religiøst livssyn for forslag til en politikk basert på slike synspunkter. Også en person med et sekulært livssyn må, i respekt for andres rett til å ha andre syn, kunne begrunne sine politiske forslag ut fra allmenne hensyn, som også personer med et religiøst syn skal kunne akseptere som grunnlag for samfunnsregler (NOU 2013.1: 123). Utredningen siterer den amerikanske filosofen John Rawls og hans begrep *Public Reason* som støtte for sitt argument.

I en artikkel i *The University of Chicago Law Review* skriver Rawls:

Citizens are reasonable when, viewing one another as free and equal in a system of social cooperation over generations, they are prepared to offer one another fair terms of cooperation according to what they consider the most reasonable conception of political justice; and when they agree to act on those terms, even at the cost of their own interests in particular situations, provided that other citizens also accept those terms. The criterion of reciprocity requires that when those terms are proposed as the most reasonable terms of fair cooperation, those proposing them must also think it at least reasonable for others to accept them, as free and equal citizens, and not as dominated or manipulated, or under the pressure of an inferior political or social position.

Citizens will of course differ as to which conceptions of political justice they think the most reasonable, but they will agree that all are reasonable, even if barely so (Rawls 1997:770).

Så langt har jeg hevdet at fra et kristent standpunkt har alle mennesker samme verdi og derfor lik rett til å bli hørt i den offentlige diskurs, og rett til å fremme sine politiske synspunkter i demokratiske valg. Dette er basert på den kristne troen på at alle mennesker er skapt i Guds bilde. En konsekvens av dette synet er at kristne ofte har vært ledende i arbeidet med å bygge demokratiske samfunn.

## Historisk presedens for kristen demokratibygging

Associate professor ved National University of Singapore, Robert D. Woodberry, hevder i en mye omtalt artikkel i *The American Political Science Review* at protestantiske misjonærer, historisk og statistisk, har hatt stor innflytelse på veksten og spredningen av stabile demokratier rundt i verden. Han sier at misjonærene var avgjørende katalysatorer som initierte utviklingen og spredningen av religiøs frigjøring, alminnelig utdanning, boktrykking, etablering av aviser, frivillige organisasjoner og reform i koloniene, og derigjennom skapte de forhold som muliggjorde stabile demokratier. I den vestlige verden er ledende universiteter, som Oxford og Cambridge i Storbritannia og Harvard og Yale i USA, eksempler på utdanningsinstitusjoner som ble etablert i nært samarbeid med kristne kirker. Slik sett kan det kristne bidraget til vestlig kultur neppe overvurderes (Woodberry 2012: 244).

Woodberry konkluderer sin artikkel med å referere til et klassisk sosiologisk arbeid:

A century ago Max Weber argued that Protestantism helped spur the rise of capitalism. Some of his causal mechanisms may be wrong, but his main intuition seems right: Religious beliefs and institutions matter. What we consider modernity was not the inevitable result of economic development, urbanization, industrialization, secularization, or the Enlightenment, but a far more contingent process profoundly shaped by activist religion (Woodberry 2012: 180).

Det er i denne sammenhengen at NLA Gimlekollens anstrengelser innen journalistisk utdanning som et redskap i demokratibyggning og sunt styresett må sees.

I Norge finnes det også tydelige historiske eksempler på hva Woodberry her taler om, i det viktige arbeidet som legpredikanten og gründeren Hans Nielsen Hauge (1771–1824) utførte. Han viste ikke bare omsorg for sine medmenneskers åndelig liv, men arbeidet også energisk for bedre deres jordiske liv ved å etablere forretningsforetak, trykkerier og annet. Han ga også råd om hvordan hans samtidige burde drive sine gårdsbruk mer effektivt. I sin forfattervirksomhet gikk han ikke av veien for å kritisere de rike og mektige. I en pamflett med tittelen *Utøvelse af Patriotiske Betænkninger* kritiserte han godseiere som «ikke har seet paa andet, en hvorledes de kunde opsvinget sig i Pragt og overdaadigt Levnet, udhuget Skaavene og udmatet Jorden paa nogle Aar, eller tængt, det er nok i sin Tid, agtet ikke paa Efterkomere» (Ravnåsen 2002: 107).

Hauge etablerte forlag med nasjonalt distribusjonsnett, startet papirfabrikker, etablerte en avis, i tillegg til å kjøpe jordeiendommer, et gruveselskap og en kornmølle. Ved siden av dette lærte Hauge opp folk til å produsere salt av sjøvann (Ravnåsen 2002: 73). Han mente at vanlige mennesker skulle delta i handel og forretningsliv, ikke bare de rike og veletablerte. Derfor oppfordret han sine venner og etterfølgere til å starte handel og annen nyttig virksomhet:

De verdslige, vise og falske og onde har lagt seg etter verdens gods med nyttige og mest fordelaktige ting, så som kjøpmannskap, fabrikker og andre store bruk. Men de enfoldige og de som Vårherre har fått overbevist om verdens ære og kjærlighets elendige følger, har foraktet og forlatt de nyttige ting, enten av ulyst og dovenskap eller frykt for å inntas av disse og tape det himmelske. Dermed har de verdsligsinnede blitt rike og fått makt i verden, som ved sin ondskaps visdom har gjort de gode til sine treller og selv levd i overdåd, prakt og vellyst (Ravnåsen 2002: 78–79).

I motsetning til Hauges samtidige medlemmer av det etablerte norske samfunnet var han ikke etter «verdslig rikdom». Hauge så sine «verdslige anstrengelser» som bidrag til sine medmenneskers velferd. For ham hadde

dette arbeidet samme verdi som predikantvirksomheten og undervisningen om sine etterfølgeres åndelig liv. I et av sine mange brev skrev han: «Jeg ettertænker nu min Omgang med Eder, og inderlig ønsker, at jeg havde givet Eder de Exempler og Kundskaber, som Gud behaget» (Ravnåsen 2002: 82–83).

Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM), som ble stiftet i 1891, var blant de organisasjonene som bar Hauges visjoner og konsepter videre både i Norge og internasjonalt. Eksempler vil være etablering av skoler og sykehus i Afrika og Asia. En av institusjonene som NLM etablerte i Norge, i 1981, var Mediehøgskolen Gimlekollen, med klare forbindelser til arven etter Hauge.

Det er i denne sammenhengen at NLA Gimlekollen forstår sin rolle, både inspirert av Hans Nielsen Hauges anstrengelser når det gjelder sosial reform, og den bredere protestantiske forståelsen av viktigheten av demokrati. Begge tradisjoner har dype røtter i det bibelske synet på mennesket som verdifullt fordi det er skapt i Guds bilde.

Som vi har sett, gir Woodberry kristne misjonstiltak kreditt for etableringen av universiteter, som til denne dag er blant de ledende i verden. Disse institusjonene har promotert demokrati og ytringsfrihet så vel som akademisk frihet i den vestlige sivilisasjonen. Norske institusjoner innen høyere utdanning utgjør en del av denne tradisjonen.

## Prinsipiell pluralisme og det juridiske forsvaret av akademisk frihet.

Offentlige og private institusjoner innen høyere utdanning i Norge omfattes av det samme lovverket. Lov om universiteter og høyskoler av 2005 sier i § 1-5 annet og tredje ledd at:

- (2) Universiteter og høyskoler har ellers rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag innenfor de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov.
- (3) Universiteter og høyskoler kan ikke gis pålegg eller instruksjoner om
  - a) læreinnholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller i det kunstneriske og faglige utviklingsarbeidet
  - b) individuelle ansettelses eller utnevnelser

Jusprofessor Jan Fridthjof Bernt sier i sine kommentarer til universitets- og høyskoleloven at de ovenfor nevnte avsnitt er spesielt viktige for private institusjoner som er etablert som akademisk-pedagogiske alternativer eller som er etablert av livssynsmessige eller religiøse grunner. Bestemmelsen er ment å skulle understreke at retten til å ha alternative verdigrunnlag for slike institusjoner er en del av den overordnede akademiske friheten (Bernt 2006: 28–29).

Fra et juridisk synspunkt opererer NLA Gimlekollen klart innenfor norsk lov med hensyn til sitt kristne verdigrunnlag. Høgskolen bidrar også til mangfoldet innen akademisk journalistutdanning i Norge og internasjonalt, siden den er den eneste journalistutdanningen i sitt slag i Norden.<sup>8</sup>

Jeg har nå argumentert for at et kristent perspektiv på journalistfaget forutsetter en fundamental forpliktelse på demokrati og prinsipiell pluralisme. I fortsettelsen vil jeg vise hvordan dette perspektivet også gir et unikt bidrag til journalistfaget.

## NLA Gimlekollens bidrag til journalistfaget

Basert på en interdisiplinær interaksjon med nøkkelbidrag innen forskjellige akademiske disipliner foreslår den kristne filosofen Paul M. Gould at alle akademiske disipliner består av fire komponenter. Han starter med veiledende prinsipper, som influerer en veiledende metode. Dette influerer tilnærmingen til datasettet. Resultatet av denne prosessen er den individuelle og den kollektive fortellingen om disiplinen.

Ved hjelp av Goulds kategorier vil jeg hevde at NLA Gimlekollens forskjellige aktiviteter innen journalistutdanning er et betydelig faglig bidrag til journalistikken. Men før jeg kommer inn på dette, vil jeg bruke Gimlekollens forskjellige aktiviteter innen journalistutdanning, forskning og kommunikasjon med omverdenen som en case. Med andre

8 Lars Dahle, tidligere rektor ved Mediehøgskolen Gimlekollen, ser i en artikkel med tittelen «Western Europe-Marginalization of Christians through Secularization» på forholdet mellom religion og kristent engasjement i samfunnet på fire nært sammenhengende nivåer (juridisk, holdningsmessig, plausibilitet og troverdighet) (Se Hans Aage Gravaas et al. (eds.) *Freedom of Belief and Christian Mission* (Oxford: Regnum Books International, 2015), 382–394).

ord tar vi utgangspunkt i lov om universiteter og høyskolars tredje oppdrag: formidling av kunnskap.<sup>9</sup>

## Bidrag innen utdanning

NLA Gimlekollens kristne verdigrunnlag reflekteres i vårt pensum. Mye av innholdet i og tilnærmingen til de praktiske kursene i journalistikk og de generelle mediekursene ligner på det som det undervises i på de statlige journalistutdanningene her i landet. Det kristne verdigrunnlaget viser seg primært i kursene som dreier seg om etikk, livssyn og interkulturell kommunikasjon.

Som en del av vårt kurs i etikk for journalister går vi dypt inn i den etiske og moralske tankegangen bak de forskjellige standpunkt som kan tas. Vi tilbyr også kurs i journalistikk og livssyn, basert på antagelsen om at alle mennesker har et livssyn som påvirker deres motiver og handlinger. Studentene oppfordres til å definere sitt eget livssyn, og de blir hjulpet til å forstå det moderne pluralistiske samfunnet og de intellektuelle og åndelige krefter som former det. Kurset ser også med kritisk blikk på hvordan norske medier dekker religion og livssynsspørsmål.

Innvandrerne bidrar betydelig til det moderne, pluralistiske samfunnet. Mange av disse kommer fra europeiske land, og er derfor ikke så forskjellige fra etniske nordmenn. Andre kommer fra Midtøsten, Asia og Afrika, og bringer kulturer og religioner som er svært forskjellige fra de som dominerte Norge i fortiden. NLA Gimlekollen mener at journalister trenger å forstå innvandrerne, deres kultur og livssyn og hva som motive- rer dem til å tale og handle slik de gjør. De sener års flyktningstrøm inn til Europa og Norge, og myndighetenes politikk på dette feltet, har vært og er fremdeles en meget viktig del av nyhetsbildet. For at den journalistiske deknningen av disse spørsmålene skal være god, er det viktig at journalistene forstår og verdsetter både de livssyn og verdier flyktningene bringer med seg, men også de som finnes i samfunnet flyktningene kommer til.

I tillegg til disse kursene tilbyr NLA Gimlekollen årlige studieturer til Øst-Afrika, med interkulturell kommunikasjon som et viktig perspektiv.

---

<sup>9</sup> Se lov om universiteter og høyskoler, kapittel 1. §1-1c.

Siden 2000 har Gimlekollens studenter møtt kenyanske og etiopiske journalister og journaliststudenter, så vel som politikere og bistandsarbeidere. De lærer om politikk i regionen og får ved selvsyn innblikk i problemene vanlige folk har i et utviklingsland. NLA Gimlekollen har som en av sine målsettinger å gi studentene forståelse for verdien av kunnskap om vår globale verden.

I 2015 lanserte NLA Gimlekollen et masterprogram i Global Journalistikk med studenter fra hele verden. Programmet er delvis basert på erfaringene vi har høstet i vår befatning med internasjonale utdanningsprogrammer i journalistikk.

Når en ser på pensum for de offentlige journalistutdanningene i Volda, Bergen, Oslo, Bodø og Stavanger, ser en at studieprogrammene ligner mye på de vi har på NLA Gimlekollen. På etikkens område er der åpenbare likheter, siden vi alle underviser i Norsk Presseforbunds Vær Varsom-plakat. Men på NLA Gimlekollen går vi inn på grunnlaget og forutsetningene for etiske verdier og livssyn i mye større detalj.

## Bidrag til forskning og utvikling

Når det kommer til forskning og utviklingsarbeid innen journalistikken har NLA Gimlekollens lærerstab bidratt til bedre forståelse av andres verdier, livssyn og tro. I det følgende nevner jeg noen eksempler på dette.

Kenneth Andresens doktorgradsavhandling besto av en studie av journalistikken i Kosovo etter krigen i 1999. Den har tittelen *Journalism under pressure: The case of Kosovo* (2015). Han deltar også i et internasjonalt forskningsprosjekt med titlene «Worlds of journalism», der han er ansvarlig for forskningen i Kosovo. Det primære formålet med dette prosjektet er å hjelpe forskere, journalister, redaktører og politikere til en bedre forståelse av de forandringer som skjer med journalistikkens selvforståelse, når den i møte med en verden i forandring må forholde seg til skiftende arbeidsvilkår som ofte innebærer nye begrensninger.<sup>10</sup> Terje Skjerdal er også involvert i dette prosjektet, med ansvar for Etiopia. Hans

<sup>10</sup> Se [www.worldsofjournalism.org/](http://www.worldsofjournalism.org/)

doktorgradsavhandling har tittelen *Competing Loyalties: Journalism Culture in the Ethiopia State Media*.

For å skape bedre forståelse for immigrantene som kommer til Norge, og deres verdimesige møte med norsk mediehverdag, har lærere ved NLA Gimlekollen publisert en interdisiplinær antologi med tittelen *Innvandrerungdom og mediebruk*, med Øyvind Økland som redaktør.

En annen lærer ved NLA Gimlekollen, Hilde Kristin Dahlstrøm, publiserte en akademisk lærebok med tittelen *Kors på halsen. Innføring i livssynsjournalistikk*. Dette er den første boken i sitt slag i Norden. Hennes kollega Margunn Serigstad Dahle bidrar med to konseptuelle kapitler om forståelsen av livssyn og en beskrivelse av forandringer i det norske samfunnet, fra et homogent til et sekulært og pluralistisk samfunn.

## Bidrag på området kommunikasjon med omverdenen

Kommunikasjon med omverdenen – eller formidling og samfunnskontakt – er universitetenes tredje oppgave, ved siden av utdanning og forskning. Denne tredje oppgaven har vært et viktig område for Gimlekollens engasjement i internasjonale prosjekter.

Inspirert av vår kristne tro har Gimlekollen vært involvert i flere internasjonale utviklingsprosjekter der et hovedformål har vært demokratibygging, promotering av menneskerettigheter og ytringsfrihet i land der disse friheter og rettigheter ikke er særlig utviklet. Det er vår erfaring at disse rettigheter og friheter trenger konstant forsvar mot krefter som vil frarøve vanlige mennesker disse. Journalistikk er et av de viktigste verktøy vi har til forsvar og implementering av demokratiske rettigheter.

I 2004 startet vi et MA-program i journalistikk i samarbeid med Addis Ababa University (AAU) i Etiopia, finansiert av Norad. Siden AAU ønsket å starte undervisningen straks pengene var tilgjengelige, og siden NLA Gimlekollens lærerstab er liten, organiserte vi et nettverk av lærere bestående av journalister med lang praktisk erfaring fra store nyhetsmedier og ledende universiteter som University of Nebraska (USA) og University of Kwazulu Natal (Sør-Afrika), som kunne bistå lærere fra NLA Gimlekollen. Journalistene kom fra nyhetsmedier som BBC, CBC, Time Magazine, The Daily Nation, Nairobi, NRK, Fædrelandsvennen



og andre. Disse underviste i kurser i praktisk journalistikk. Selv om den kristne tro dannet grunnlaget og inspirasjonen for vår innsats, krevde vi ikke at våre samarbeidspartnere skulle dele vår tro og vårt livssyn. Så lenge disse institusjonene og individene hadde samme mål som Gimlekollen, dvs. bidrag til demokratibyggning, menneskerettigheter og ytringsfrihet, aksepterte vi at deres verdimeslige inspirasjon kom fra kilder forskjellige fra våre. Derfor arbeidet vi sammen med grupper og enkeltmennesker som var muslimer, kommunister og sekulære humanister.

I 2009 ble prosjektet i Etiopia overtatt av AAU. I de forløpne fem år fullførte 102 studenter programmet. Disse er nå å finne i etiopiske medier, NGO-er, forskerinstitusjoner og universiteter over hele Etiopia. En spørreundersøkelse blant de første 41 uteksaminerte kandidatene i mai 2007 viste at 15 arbeidet som journalister eller redaktører i media, 16 underviste ved universiteter, og 9 arbeidet i kommunikasjons- og informasjonssektoren i NGO-er (Noen av de spurte hadde flere jobber) (Wirak 2008: 45–46).

En interessant langtidsvirkning av vårt prosjekt er at journalistprogrammer er blitt etablert ved fem regionale universiteter i Etiopia, stort sett med uteksaminerte kandidater fra MA-programmet ved AAU som lærere. Det offisielle navnet på journalistprogrammet ved AAU er Faculty of Journalism and Communication. Det bør også nevnes at AAU og NLA nå samarbeider innen NORPART, et Norad-program som fremmer student- og lærerutveksling, og forskningssamarbeid mellom institusjonene.<sup>11</sup>

I 2005 etablerte vi et lignende prosjekt i Pristina, Kosovo. Modellen var MA-programmet ved AAU, og dermed var intensjonen å etablere programmet ved University of Pristina (UP). Men daværende undervisningsminister Rexhep Osmani rådet oss til å etablere et uavhengig institutt som senere skulle inkluderes i det offentlige universitetssystemet. Kosovo Institute of Journalism and Communication (KIJAC) startet undervisning på masternivå i oktober, 2005, sponset av Vestbalkanseksjonen i Utenriksdepartementet. Samarbeidspartnerne her var noen av de samme som deltok i Etiopia, men nye kom til, som University of Mississippi og Cardiff University.

11 Se <https://www.siu.no/Hoeyere-utdanning/Samarbeid-med-land-utenfor-EU/NORPART>

Planen er nå en videreføring av KIJAC-prosjektet ved det private universitetet Kolegji AAB i Pristina. Dette blir et samarbeid mellom University of Mississippi, NLA og AAB. I første omgang blir det etablert et masterprogram i Integrated Marketing Communication etter modell fra Mississippi. NLA vil bidra med folk fra Hauge School of Management. Flere av de 62 KIJAC-studentene som fullført KIJAC programmet, og som nå innehar ledende posisjoner innen media i Kosovo, er interessert i å bidra i undervisningen. Det blir også arbeidet med en ordning der de som ikke fullførte KIJAC programmet, kan få de fagene de fullførte i KIJAC godkjent av AAB, og så fullføre sitt MA-gradsløp ved å ta det de mangler på AAB.

I 2013 startet NLA Gimlekollen et mastergradsprogram i journalistikk og medievitenskap ved Uganda Christian University (UCU). Dette er et samarbeid mellom NLA, UCU og University of Kwazulu Natal (UKZN) i Sør-Afrika. Finansieringen kommer fra NORHED, et Norad-program. NORHED fokuserer på bygging av institusjonelt samarbeid. Et krav her er derfor at det meste av lærekreftene skal komme fra de samarbeidende institusjonene. Derfor ble det ikke mulig å benytte det store nettverket fra AAU og KIJAC i Uganda, med unntak av UKZN.

NLA Gimlekollen har også vært involvert i et mastergradsprogram i journalistikk for utvikling ved Universidad San Fransisco Xavier i Sucre, Bolivia. De tidligere nevnte MA-programmene har vært engelskspråklige, mens programmet i Bolivia har vært gjennomført på spansk. I tillegg til spansktalende lærere fra NLA har vi samarbeidet med spansktalende lærere fra University of Mississippi og fra medier som Miami Herald. Dette programmet er nå avsluttet, ettersom Strømmestiftelsen som hovedsponsor har gitt beskjed om at de ikke ønsker å finansiere dette videre.

I autoritære land blir pressen straffet for å kritisere myndighetene, og har store problemer med å få tilgang til informasjon som de kan basere sin kritikk på. Slike situasjoner forandrer seg svært langsomt, fordi myndighetene ofte ikke ser noen grunn til forandring, siden de som regel nyter godt av systemet slik det er. Det kan derfor fremstå som naivt å etablere journalistiskoler som underviser i global mediefilosofi og -praksis i slike land. Men NLA Gimlekollen tenker langsiktig og forsøker å utdanne den neste generasjonen av medieledere, som blir hjulpet til å forandre nyhets- og informasjonssystemene i autoritære land fra innsiden.

## Et teoretisk rammeverk for å vurdere NLA Gimlekollens bidrag til journalistfaget

For å kunne måle NLA Gimlekollens bidrag til det akademiske journalistfaget trenger jeg et passende teoretisk rammeverk. Som allerede nevnt vil jeg her bruke Goulds fire komponenter.

*Et veiledende prinsipp:* Gould definerer et veiledende prinsipp som en overbevisning en forsker har, og som fungerer som en brems på aksept av teorier og som en vegviser for oppdagelse av teori (Gould 2014: 107).

NLA Gimlekollens bidrag til et veiledende prinsipp er knyttet til 1. Mosebok 1:28: «Gud velsignet dem og sa til dem: «Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden og legg den under dere! Dere skal råde over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over alle dyr som det kryr av på jorden».

Kristne tror at dette verset utfordrer menneskene til å forstå og bygge verden. Siden Skaperen og skaperverket er separate enheter, tror vi på en verden og en bevissthet som er uavhengig av Skaperen. Derfor tror vi også på en objektiv sannhet. Gud er kilde for begge, og derfor er det ikke noen konflikt mellom vitenskap, tro og logikk.

Journalisten og medieviteren Audgunn Oltedal definerer det veiledende prinsippet i journalistikken i sin bok *Den myndige journalisten* ved hjelp av fire verdier: sannhet, viktighet, uavhengighet og menneskerettigheter (Oltedal 2001: 30–39).

Så når en journalist søker sannhet, og siden emnet som undersøkes er av største viktighet, foretar han eller hun undersøkelsen som en uavhengig utenforstående, inspirert av omtanke for de berørte på grunn av deres verdi som mennesker. Alle disse nøkkelverdiene i journalistikken er, etter NLA Gimlekollens oppfatning, grunnfestet i det klassiske kristne livssynet som det veiledende prinsippet.

*En veiledende metode:* Når det gjelder veiledende metode, diskuterer Gould forskjellige muligheter. Et alternativ er naiv faktualisme, som sier at en akademisk disiplin er en samling av fakta om et emne. En forsker er et uengasjert menneske som bringer nye fakta gjennom oppdagelser. Her mangler verdier og oppfatninger som danner en kultur i en akademisk disiplin. En annen mulighet vil være sosial konstruktivisme, som sier at

det ikke finnes fakta, bare tolkninger. Her finnes det derfor ingen sannhet, og forskerne er invitert til å finne mening i et eller annet narrativ. På denne bakgrunn mener Gould at perspektivfaktualisme (eller kritisk realisme) er mest brukbar. En slik metode er åpen for et distinkt kristent verdiperspektiv fordi dette er fundamentalt sosialt og perspektivalt og dermed ikke er lukket i en oppfatning om at det bare finnes fakta eller at det bare finnes tolkninger.<sup>12</sup> Dette argumentet bringer oss tilbake til grunnleggende tanker i *The Civil Public Square*, som jeg tidligere har pekt på som vår veiledende metode i søken etter prinsipiell pluralisme.

*Et datasett:* Videre peker Gould på et datasett, som rommer det spesifikke området av kunnskap som studeres, i vårt tilfelle journalistikk (Gould 2014: 109). Ved NLA Gimlekollen undervises det i faget journalistikk, og det forskes på journalistikken. Både i undervisningen i håndverket og i den akademiske forskningen har Gimlekollen ambisjoner om å bidra til utviklingen av fagfeltet, spesielt når det gjelder forsvaret av sannhet som objektivt begrep. Datasettet er altså i vårt tilfelle både undervisningen og forskningen innen faget journalistikk.

Det finnes ingen autoritativ definisjon på journalistikk, men mange er enige i at et eksempel på en slik definisjon kan være den som er formulert av The American Press Institute: «Journalism is the activity of gathering, assessing, creating, and presenting news and information. It is also the product of these activities».<sup>13</sup>

Journalister er budbringer om store og små hendelser, primært det som skjer i dag, eller det som skjedde for kort tid siden. De forsøker å sette hendelsene inn i et større perspektiv. De prøver å fortelle publikum hva nyhetene betyr, og hvorfor de er viktige for dem i deres hverdag.

Det er viktig at reporterne kommuniserer de faktiske forhold i saken på en korrekt måte, både når det gjelder hva som skjedde, og i forståelsen av de sterkere krefter og de dypere forhold som kan ha formet hendelsen. Journalister som hevder at det offentlige rom må være rent sekulært,

12 Gould 2014: 109. Det bør nevnes at sosialantropologen Asle Jøssang ved NLA Gimlekollen har vist legitimiteten og relevansen av kritisk realisme som en viktig metodisk tilnærming i sine akademiske bidrag. Se Jøssang "Reassessing Christian mission as an anthropological study object" *Theofilos* 2014, vol 6(3), 436–444.

13 Se [www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials](http://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials).

kommer i en vanskelig situasjon når det gjelder å forstå begivenhetene som preger verden i det 21. århundre.

Internasjonal terrorisme dominerer ofte nyhetsbildet. Sunni- og shia-muslimer slåss stadig mot hverandre i Midtøsten, og terroristgrupper med forbindelse til begge de muslimske trosretningene angriper vestlige mål. Svært få journalister kan forklare hvorfor sunni- og shia-muslimer kjemper mot hverandre, og langt mindre hva som ført til denne splittelsen i islam til å begynne med.

I kristendommen finnes det også store splittelser. Den romersk-katolske kirken er splittet i den romersk-katolske kirken og den ortodokse kirken, som igjen er splittet opp i flere kirkesamfunn. Den protestantiske kirken er splittet opp i utallige kirkesamfunn, osv.

I et intervju med William R. Burleigh, president i Scripps Howard newspaper group, foretatt av journalist Terry Mattingly for boken *Blind Spot: When Journalists Don't Get Religion*, sier Burleigh at

the prevailing ethos among most of our editors is that the public square is the province of the secular and not a place for religious life and for religious messages to be heard. As a result, lots of editors automatically think religion is out of place in a public newspaper (Marshall, Gilbert & Ahmanson 2009: 149–150).

*Blind Spot* nevner mange eksempler på at journalister trekker gale konklusjoner fordi de ikke forstår religion. En av disse konklusjonene er at den indiske statsministeren Indira Gandhi ble likvidert av sine egne livvakter som en hevn for den indiske hærs angrep på the Golden Tempel i Amritsar. Få la merke til den voksende konflikten mellom Indira Gandhis anstrengelser for å skape et sekulært India og sikhenes frykt for å miste sin identitet (Marshall, Gilbert & Ahmanson 2009: 110).

Journaliststudentene ved NLA Gimlekollen blir undervist i det journalistiske håndverket i intense praksisperioder. I tillegg gis studentene innsikt i de livssyn, religioner og ideologier som dominerer vår verden i dag. Den faglige undervisningen hos oss er vel nokså lik den studenter ved andre journalistutdanninger får, men NLA Gimlekollen er nokså alene om å vektlegge en grunnleggende forståelse av sentrale temaer i ideologier, religion og livssyn i undervisningen. Vi er enige med forfatterne av

*Blind Spot* når det gjelder viktigheten av en forståelse av disse områdene i det journalistiske arbeidet med å fortolke det som skjer rundt oss.

*Den individuelle og den kollektive fortellingen om journalistikken:* Goulds fjerde kategori som beskriver den akademiske disiplinen er fortellingen om faget. Han skriver at alle akademiske disipliner har en historie, en fortelling full av intriger, underavsnitt, klimaks, paradigmeskifter, ærlig slit og uredelig fortjeneste. NLA Gimlekollen forsøker å bidra til den norske, nordiske og den globale journalistikken ved å utdanne fremtidens reportere og redaktører. Inspirert av vår kristne tro promoterer vi også demokrati og ytringsfrihet, spesielt i postkonflikt-områder i land styrt av autoritære regimer, som vi har sett.

I vår undervisning understreker vi betydningen av sannhet. Journalistikk går ut på å avdekke sannheten om hva som skjedde. Vår overbevisning har vært, og er fremdeles, at objektiv sannhet er en realitet, en overbevisning avvist av postmodernismen. *The Oxford Dictionary* definerer postmodernismen som

a late 20th-century style and concept in the arts, architecture, and criticism, which represents a departure from modernism and is characterized by the self-conscious use of earlier styles and conventions, a mixing of different artistic styles and media, and a general distrust of theories.<sup>14</sup>

Tanken om objektiv sannhet er fremmed for postmodernismen som et filosofisk perspektiv. Sannhet er vanligvis sett på som kontekstuell og konstruert fordi den bare er et produkt av sosial og politisk diskurs og tolkning. Dette har stor innvirkningen på journalistfaget. Hvis ingenting er sant, er objektivitet ikke mulig.

Wilson Lowrey og Peter J. Gade diskuterer postmodernismens innflytelse på journalistikken i sin bok *Changing the News: The Forces Shaping Journalism in Uncertain Times*. De hevder at nåtidens journalistikk er sterkt influert av postmodernismen. Klassisk journalistikk med vekt på objektivitet betydde at man anvendte vitenskapelig logikk i arbeidet. I praksis betød det avstand til kilder og kontroll av sine partiske

<sup>14</sup> Se <https://en.oxforddictionaries.com/definition/postmodernism>

synspunkter slik at fakta talte for seg selv, å stole på empiriske data, å søke flere synspunkter og være rettferdig og balansert i presentasjonen. De konkluderer med at

Postmodernism's rejection of meta narratives calls into question the very notion of demonstrable broad based truths. This has undeniably implications for journalism and its embrace of objectivity as a normative value. In a post-modern society, in which large segments do not believe that objectivity is an attainable goal – and even if it is, its hold no greater authority than other forms of discourse – the journalistic rationale for objectivity as a core norm appears dubious (Lowery & Gade 2011: 75–76).

De fortsetter med å foreslå at det beste journalistikken kan gjøre, er å fortelle mange historier fra forskjellige perspektiver, og derigjennom å skape en bedre forståelse blant mediepublikum for de mange perspektiver saker ofte har. De påpeker også at denne tilnærmingen minsker forskjellen mellom journalistikk og andre sjangre i media.

Lowrey og Gade konkluderer med at

postmodernism represent a fundamental shift away from modern times, which enthroned human rationality, science, and efficient systems approaches to maximize production. It is a subjective, relative, and eclectic philosophy that fits with the networked, fast-moving, impulsive culture of developed nations. The ascendancy of postmodernism raises many questions about journalism as an institution, and its norms and practices. Journalism is moving to integrate postmodern ideals into its norms, and using online media as a way to do so. Journalism organizations are restructuring to adopt new practices that reflect changing social values and business environments, but nearly all these innovations create additional uncertainties, which add to the complexity of understanding the shifting environment in which journalism resides (Lowery & Gade 2011: 78.)

*De universelle menneskerettighetene* definerer menneskerettighetene i absolutte termer. Postmodernismens avvisning av absolutte og iboende rettigheter bidrar ikke bare til «the complexity of understanding the

shifting environment in which journalism resides», som Lowrey og Gadesier det, men kan, fra et kristent standpunkt, muligens svekke ytringsfriheten og derfor journalistikken og dens rolle i demokratiet.

## Konkluderende refleksjoner

I denne artikkelen har jeg argumentert for at journalistikk og journalistutdanning alltid inneholder grunnleggende verdier og perspektiver. En kristen overbevisning er derfor ikke kvalitativt forskjellig fra andre verdiforankringer. Jeg har hevdet at det kristne verdigrunnlaget leder til prinsipiell pluralisme på grunn av det bibelske menneskesynet.

Idet jeg siterer Os Guinness, har jeg hevdet at heller enn å ha et «hellig offentlig torg», hvor kirken (eller andre religiøse autoriteter) dominerer, eller et «nakent offentlig torg», hvor organisert religion er fjernet fra det offentlige ordskiftet, bør vi argumentere for det «sivile offentlige torg», hvor representanter for alle trosretninger og livssyn oppfordres til å delta i det offentlig ordskiftet, under forutsetning av at alle respekterer gjensidige demokratiske rettigheter og plikter.

Dette kan jo lede til en situasjon der representanter for ulike synspunkter nekter å godta motstanderens argument, og også motstanderens rett til å hevde det. Nøkkelen til å løse en slik situasjon er å bruke John Rawls sitt prinsipp om «public reason». For at et argument fra f.eks. en kristen skal kunne aksepteres fra et sekulært, liberalt synspunkt, må argumentet inneholde overlappende synspunkter, som aksepteres av begge livssyn. Som vi har sett, gjelder dette begge veier.

Journalistutdanning, forskning og kommunikasjon med omverdenen ut fra et kristent verdigrunnlag argumenterer for at det bibelske menneskesynet inspirerer til innsats for og forsvar av samvittighetsfrihet, ytringsfrihet og organisasjonsfrihet, som er byggesteinene i selve demokratiet. Som NLA Gimlekollen har vist i sine internasjonale prosjekter, er vi villige til å samarbeide med alle som deler våre journalistiske målsettinger, selv om de skulle være inspirert av andre verdigrunnlag og andre livssyn enn vårt. Dette er «public reason» i praksis.



## Litteratur

- Bernt, Jan Fridthjof 2006 *Universitets og Høgskoleloven av 2005 – med kommentarer*. Bergen: Fagforlaget.
- Bjørnsen, Gunn, Hovden, Jan Fredrik og Ottosen, Rune 2009. «The Norwegian journalism education landscape». *Journalism Research* 2009/2: 123–136.
- French, Nora 2006. «Competing Discourses in Journalism Education». Professional Education Section, *International Association of Media and Communication Research*, Cairo.
- Gould, Paul M. 2014. *The Outrageous Idea of the Missional Professor*. Eugene, Oregon: Wipf & Stock.
- Guinness, Os 2003. *The Global Public Square*. Downers Grove, Illinois: InterVarsity press.
- Lindholm, Magne og Oltedal, Audgunn 2019. «Journalistikk, verdier og menneskerettigheter». Oslo: Universitetsforlaget.
- Lowery, Wilson og Gade, Peter J. (red.) 2011. *Changing the News. The forces shaping journalism in uncertain times*. New York: Routledge.
- Marshall, Paul, Gilbert, Lena og Green Ahmanson, Roberta (red.) 2009. *Blind spot: When Journalists Don't Get Religion*, New York: Oxford University Press.
- Melhus, Kåre 2016. «The Discipline of Journalism: Reflections from a Christian Perspective». *Theofilos* 8/2: 231–245.
- Minogue, Kenneth 2005. «Journalism: Power without responsibility». *The New Criterion* 37/2
- Montgomery, John Warwick 1986. *Human Rights & Human Dignity*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House.
- NOU 2013:1 *Det livssyns åpne samfunn. En helhetlig tros- og livssyns politikk*.
- Oltedal, Audgunn 2001. *Den myndige journalisten. Korleis forstår journalisten sitt samfunnsansvar?* Kristiansand: IJ-forlaget.
- Ravnåsen, Sigbjørn 2002. *Ånd og hånd, Hans Nielsen Hauges etikk for ledelse og næringsliv*. Oslo: Luther Forlag.
- Rawls, John «The idea of public reason revisited». *The University of Chicago Law Review* 64/3: 765–807.
- Wasserman, Herman 2005. «Journalism education as transformative praxis». *Equid Novi* 26 /2: 159–174.
- Wirak, Anders *Financial Report. ETH-2414 Education programme for journalists*. Addis Ababa – Oslo, 10. november, 2008.
- Woodberry, Robert D 2012. «The Missionary Roots of Liberal Democracy». *American Political Science Review* 106/2: 244–274.